

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

Список використаних джерел:

1. Trung Duc Nguyen, Quynh Lan Thi Du. The effect of financial inclusion on bank stability: Evidence from ASEAN. Financial Economics. Feb 2022. URL: <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2040126>
2. Nicolo, Fraccaroli, Rhiannon, Sowerbutts and Andrew Whitworth (2025). Does regulatory and supervisory independence affect financial stability? Journal of Banking & Finance, 170, 107318. URL: <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2024.107318>
3. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <https://www.fg.gov.ua/>
4. Petrushenko, Y., Alekseyenko, L., Dmytryshyn, M., Tulai, O., Sydor, I. (2024). Information and Communication Support for the Diversification of Business Processes in Conditions of Global Financial Uncertainty. In: Mansour, N., Bujosa Vadell, L.M. (eds) Finance and Law in the Metaverse World. Contributions to Finance and Accounting. Springer, Cham. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-031-67547-8_34
5. У листопаді банки в ліквідації успішно реалізували активів на 42,6 млн грн: покупців цікавлять земля та нерухомість. URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/59629-u-listopadi-banki-v-likvidaci-uspishno-realizuvali-aktiviv-na-426-mln-grn-pokupciv-cikavlyat-zemlya-ta-neruhomist.html>
6. Повідомлення про оприлюднення Проекту рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб «Про затвердження Змін до Положення про порядок відшкодування Фондом гарантування вкладів фізичних осіб коштів за вкладами». URL: <https://www.fg.gov.ua/articles/59616-povidomlennya-pro-oprilyudnennya--proyektu-rishennya-vikonavcho-direkci-fondu-garantuvannya-vkladiv-fizichnih-osib-pro-zatverdzhennya-zmin-do-polozhennya-pro-poryadok-vidshkoduvannya-fondom-garantuvannya-vkladiv-fizichnih-osib-koshtiv-za-vkladami.html>

Ірина ДРОЗД

доктор економічних наук, професор
м. Київ, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ

Актуальність досліджень в сфері державного аудиту, що стосуються діяльності Рахункової палати, зумовлена ключовою роллю цього органу у забезпеченні прозорості та ефективності управління державними фінансовими ресурсами. Рахункова палата, як вищий орган державного аудиту, виконує важливу функцію контролю за дотриманням бюджетної дисципліни, цільовим використанням державних коштів та ефективністю управління державними активами.

В умовах інтеграції України до світового економічного та політичного простору,

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

адаптація діяльності Рахункової палати до міжнародних стандартів INTOSAI є необхідною для підвищення її авторитету і довіри з боку суспільства та міжнародних партнерів. Стандарти INTOSAI спрямовані на впровадження найкращих практик у державний аудит, забезпечуючи його об'єктивність, незалежність і прозорість. Їхнє застосування вимагає розробки нових методологій аудиту, які враховують специфіку сучасних викликів і загроз, зокрема в умовах воєнного стану.

Особливого значення дослідження у цій сфері набувають у контексті війни РФ проти України. Сучасні реалії вимагають ефективного контролю за використанням фінансових ресурсів, спрямованих на підтримку обороноздатності, відновлення інфраструктури та надання соціальної допомоги. Це створює нові виклики для Рахункової палати, зокрема щодо вдосконалення підходів до аудиту воєнних і післявоєнних витрат, а також міжнародної фінансової допомоги.

До березня 2024 року діяльність Рахункової палати була зосереджена на виконанні двох основних видів державного аудиту: аудиту ефективності та фінансового аудиту. Ці напрями роботи дозволяли оцінювати результативність використання державних ресурсів і здійснювати перевірку достовірності фінансової звітності органів державного сектору. Однак, у цьому форматі діяльність Рахункової палати не повністю відповідала сучасним міжнародним стандартам INTOSAI, які передбачають виконання трьох видів аудиту: фінансового, аудиту ефективності та аудиту відповідності. Міжнародні стандарти державного аудиту INTOSAI, що є основою для роботи вищих органів аудиту в усьому світі, забезпечують комплексний підхід до державного аудиту. У розділі 3 «Концептуальна основа аудиту відповідності» ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності» визначено, що його мета - чи відповідає діяльність суб'єктів державного сектору керівним вимогам, що регулюють діяльність таких суб'єктів [1]. Вона досягається через процес оцінки дотримання законодавчих та нормативних вимог, які регулюють використання державних коштів і ресурсів і оцінки правильності, тобто дотримання загальних засад, що регулюють належне управління фінансами та поведінку державних службовців.

Цей вид аудиту є ключовим для забезпечення законності, прозорості та відповідальності в управлінні фінансовими потоками, а також для підвищення довіри до державних органів. У березні 2024 року було внесено зміни до Закону України «Про Рахункову палату», які розширили її повноваження та офіційно запровадили аудит відповідності як третій вид аудиту [2]. Згідно п. 5 статті 4 Закону України «Про Рахункову палату» аудит відповідності спрямований на перевірку «законності, своєчасності та повноти прийняття управлінських рішень, відповідності діяльності об'єктів контролю законодавству та кращим практикам у відповідній сфері» [2].

Після внесення змін до законодавства, якими було визначено проведення аудиту відповідності як одного з видів державного аудиту, Рахункова палата розпочала активну роботу з розробки методичного забезпечення для його виконання. Цей процес включав адаптацію ISSAI 400 «Принципи аудиту відповідності», ISSAI 4000 «Стандарт аудиту відповідності», інших міжнародних стандартів INTOSAI до національної практики, розробку

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

методик і процедур проведення аудиту відповідності, а також підготовку рекомендацій для аудиторів щодо оцінки дотримання законодавчих та нормативних вимог.

Розроблене методичне забезпечення зумовлює системний підхід до проведення аудиту відповідності, включаючи визначення цілей, завдань і критеріїв оцінювання, а також механізмів збору, аналізу та документування доказів. Особлива увага була приділена інтеграції міжнародного досвіду у процес аудиторської перевірки, що дозволяє забезпечити високу якість та об'єктивність висновків.

Після завершення методологічної підготовки Рахункова палата визначила перші напрями та об'єкти аудиту відповідності. Було розроблено плани аудиторських заходів, спрямованих на перевірку дотримання вимог законодавства в управлінні державними ресурсами, використанні бюджетних коштів та виконанні міжнародних зобов'язань. Заплановані заходи включають оцінку відповідності процесів прийняття управлінських рішень, виконання контрактів, розподілу фінансування та дотримання нормативних актів.

На сьогодні вже виконуються перші заходи державного аудиту за видом аудиту відповідності. Ці перевірки спрямовані на виявлення можливих відхилень, порушень чи ризиків у сфері управління державними фінансами, що дозволяє оперативно реагувати на проблеми та вдосконалювати процеси управління. Перші результати цього виду аудиту стануть основою для подальшого вдосконалення підходів і сприятимуть підвищенню прозорості та відповідальності в державному управлінні.

Це стало важливим кроком для гармонізації національної системи державного аудиту з міжнародними стандартами та рекомендаціями INTOSAI. Завдяки цьому Рахункова палата отримала можливість більш комплексно оцінювати законність і відповідність дій суб'єктів аудиту встановленим нормам і правилам. Запровадження аудиту відповідності дозволить Рахунковій палаті не лише перевіряти фінансову звітність та оцінювати ефективність управління ресурсами, але й забезпечувати контроль за дотриманням нормативних вимог, умов договорів і процедур. Це сприятиме підвищенню рівня прозорості державного управління, зміцненню фінансової дисципліни та мінімізації корупційних ризиків.

Таким чином, зміни до законодавства значно розширюють інструментарій Рахункової палати, дозволяючи їй відповідати сучасним викликам і потребам суспільства. Інтеграція стандартів INTOSAI у роботу цього органу є стратегічно важливим кроком на шляху до вдосконалення системи державного фінансового контролю в Україні.

Наукові дослідження у сфері державного аудиту є основою для розвитку інноваційних підходів, які дозволяють Рахунковій палаті ефективно виконувати свої функції в сучасних умовах. Вони сприяють підвищенню якості аудиторських перевірок, зниженню ризиків нецільового використання коштів і зміцненню фінансової стабільності держави. Запровадження аудиту відповідності не лише розширило функціонал Рахункової палати, але й створило передумови для забезпечення більш ефективного контролю за дотриманням законності у використанні державних ресурсів.

Список використаних джерел:

**ХІІІ Всеукраїнська науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
6 грудня 2024 року, м. Тернопіль**

1. INTOSAI Framework of Professional Pronouncements (IFPP). URL: <https://www.intosai.org/focus-areas/audit-standards.html> (дата звернення 25.11.2024)
2. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 року № 576-VIII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19%20#Text> (дата звернення 26.11.2024)

Наталя ЄРШОВА

доктор економічних наук, професор

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

**БАГАТОЦІЛЬОВИЙ ХАРАКТЕР ІНСТРУМЕНТІВ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ:
БЮДЖЕТУВАННЯ І ЙОГО «МОЖЛИВОСТІ» В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ
НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА ПІДВИЩЕНИХ РИЗИКІВ**

Зміни управлінських завдань обумовлені контекстом майбутніх перспектив, оскільки «довгострокове бачення» задає імпульс для розвитку підприємства. Бюджетування як інструмент управлінського обліку в контексті управління ресурсами, їх контролю та планування стає усі більш затребуваним. Дійсно, формальні кількісні плани, відомі як операційні бюджети, добре вивчені та позитивно зарекомендували себе в управлінському обліку [1-3]. В рамках науково-дослідної теми «Аналітичні методи та інструментарій оцінки прийняття фінансових рішень суб'єктів господарювання в умовах глобальної нестабільності та підвищених ризиків» (№K5708 наказ НТУ «ХПІ» №377 ОД від 24.09.2024 р.) проведено опитування щодо основних цілей бюджетування у фокусі особливостей діяльності компаній. Наша вибірка складалася з менеджерів вищої ланки та керівників підприємства м. Харкова (без урахування масштабів діяльності, виду економічної діяльності та розміру підприємства) (рис. 1).

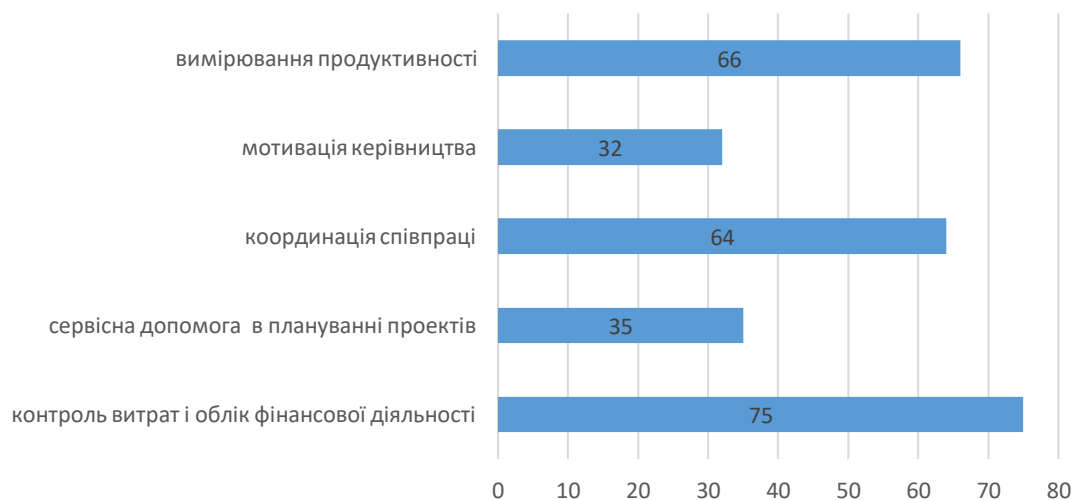

Рис. 1. Результати опитування щодо основних цілей бюджетування з точки зору практичного використання на підприємствах в умовах глобальної нестабільності та